

102

EXAMINATIONS
Institute of Indigenous Medicine
26 MAR 2021

INSTITUTE OF INDIGENOUS MEDICINE, UNIVERSITY OF COLOMBO
DEGREE OF BACHELOR OF AYURVEDA MEDICINE AND SURGERY
LEVEL II – SECOND SEMESTER EXAMINATION – MARCH-APRIL 2021

MS 2204 - SANSKRIT - IV

Date : 26.03.2021
Time : 9.45 am - 12.15 pm

Index No

Answer all questions.

Part I - Structured Questions

1. Read the following stanzas and answer the questions given below.

"न शोधयति यद्वेशान् समान्नोदीरयत्यपि ।
समीकरोति विषमान् शमनं तच्च सप्तधा ॥
पाचनं दीपनं क्षुत्तुड्व्यायामातपमारुताः ।"

1.1 How many words are contained into 'समान्नोदीरयत्यपि'? What are they? (1 Mark)

.....

1.2 How many kinds of 'शमनं' are there? What are they? (1 Mark)

.....

1.3 Write the Sanskrit definition of 'शमनं'. (1 Mark)

.....

1.4 What is the धातु and लकार of 'शोधयति'? (1 Mark)

.....

1.5 What are the characteristics of 'शमन'?

(1 Mark)

1.6 Write two अव्यय.

(1 Mark)

1.7 Write two words which are declined in द्वितीया-विभक्ति.

(01 Mark)

1.8 Write the बहुवचन form of 'समीकरोति'.

(1 Mark)

1.9 Give पर्याय-पद to 'क्षुत्' and 'तृट्'.

(1Mark)

1.10 Separate the words of 'यद्दोषान्'.

(1Mark)

2. Read the following passage and answer following questions.

षष्ठे मासि पुण्याहेऽभ्यर्च्य देवतां, द्विजांश्च भोजनेन सन्तर्प्य दक्षिणाभिः स्वस्ति वाच्य च, गृहमध्ये वास्तुमध्ये वा शुचौ देशे चतुर्हस्तमात्रं स्थण्डिलमुपलिप्य, मण्डलं चतुरश्रं वा, हिरण्यसुवर्णरजतताम्रकांस्यशीसायसानि मणयो मुक्ताप्रवालादयः सर्वे, सर्वाणि धान्यानि त्रीहयः सर्वसताल्लेष्टक । सर्वशालिषष्टिकाः ।

2.1 Select four words that are declined in सप्तमी विभक्ति.

(2 Marks)

Mark) 2.2 Write four पूर्वक्रिया. (2 Marks)

Mark) 2.3 Separate the words of 'गोमयेनाद्भिश्च' and 'मुक्ताप्रवालादयः'. (2 Marks)

Mark) 2.4 Write four नपुंसकलिङ्गपद. (2 Mark)

Mark) 2.5 Write a short note on शुचौ देशे (2 Marks)

3. Read the following quotation and answer the questions given bellow.

'एवंगुणो ह्याचार्यः सुक्षेत्रमार्तवो मेघ इव शस्यगुणैः सुशिष्यमाशु वैद्यगुणैः संपादयति ।'

3.1 Explain the उपमा (simile) appear in this sentence? (1 Mark)

3.2 Separate the underlined combined words. (1 Mark)

3.3 What is the comparative particle used in this sentence? (1 Mark)

3.4 Write two उपसर्ग. (1 Mark)

.....

3.5 What is the धातु and लकार of 'प्रकाशयति' ? (1 Mark)

.....

4. Answer the following questions.

(A) Convert these singular sentences into plural.

4.1 विविधं शास्त्रं भिषजां लोके प्रचरति । (1 Mark)

.....

4.2 अहं रोगभिषग्जित्तीयं विमानं व्याख्यास्यामि । (1 Mark)

.....

4.3 इति ह स्माह महर्षिः । (1 Mark)

.....

(B) Convert these plural sentences into Singular

4.4 कृतबुद्धिराचार्याः शिष्यमेवादितः परीक्षेयुः । (1 Mark)

.....

4.5 ते षष्ठे मासि द्विजान् सन्तर्पयन्ति । (1 Mark)

.....

5. Read the following quotation and answer the questions given below.

"शरच्छतं जीव शिशो ! त्वं देवैरभिरक्षितः। द्विजैरप्याशिषा पूतो गुरुभिश्चाभिनन्दितः" इति ॥

5.1 What is the विभक्ति of 'शिशो' ? (1 Mark)

5.2 Write two अतीत-कृदन्त-पद. (1 Mark)

5.3 Write two अव्यय. (1 Mark)

5.4 What are the नाम-मूल of 'शिशो' and 'देवैः'? (1 Mark)

5.5 Separate the underlined combined words. (1 Mark)

6. Fill in the blanks with appropriate words given in the brackets.

(कुपितः, एकस्मिन्, प्रतिदिनं, हरितौ, भर्तुः)

6.1 अस्माकं परीक्षा ..... वर्तते। (1 Mark)

6.2 केवलं शुकानां पक्षौ .....। (1 Mark)

6.3 दुहिता ..... निवासम् अगच्छत् । (1 Mark)

6.4 ..... हस्ते कति अङ्गुल्यः सन्ति? (1 Mark)

6.5 वेन ..... सः बालकः स्वसारम् अनिन्दत् । (1 Mark)

Part II - Essay Questions

1. Translate the following passages into English.

1.1 अथातो जातकर्मात्तरमध्यायं व्याख्यास्यामः ॥ १ ॥

इति ह स्माह भगवान् कश्यपः ॥ २ ॥

अथ खलु शिशोर्जातस्य तत्कर्मण्यभिवृत्ते प्रथम एव मासि कृतरक्षाहोममङ्गलस्वस्त्यनस्य 'सूर्योदयदर्शनोपस्थानं, प्रदोषे चन्द्रमसः ॥ ३ ॥

'शरच्छतं जीव शिशो ! त्वं देवैरभिरक्षितः । द्विजैरप्याशिषा पूतो गुरुभिश्चाभिनन्दितः' इति ॥ ५ ॥

(काश्यपसंहिता)

(7 Marks)

1.2 तमुपसृत्यारिाधयिषुरुपचरेदग्निवच्च देववच्च राजवच्च पितृवच्च भर्तृवच्चाप्रमत्तः । ततस्तत्प्रसादात् कृत्स्नं शास्त्रमधिगम्य शास्त्रस्य दृढतायामभिधानस्य सौष्टवेऽर्थस्य विज्ञाने वचनशक्तौ च भूयो भूयः प्रयतेत सम्यक् ॥ ५ ॥

(चरकसंहिता)

(6 Marks)

1.3 कथं द्विधा? इत्याह-

एकः सन्तर्पणस्तत्र द्वितीयश्चापतर्पणः ॥ १ ॥

बृंहणो लङ्घनश्चेति तत्पर्यायावुदाहृतौ ।

बृंहणं यद्बृहत्वाय लङ्घनं लाघवाय यत् ॥ २ ॥

देहस्य

स०- तत्र-तयोर्द्वयोरुपक्रमयोः, एकः सन्तर्पणरूप उपक्रमो, द्वितीयश्चापतर्पणरूप उपक्रमः । बृंहणो लङ्घनश्च तयोः- सन्तर्पणापतर्पणयोः, पर्यायौ तत्पर्यायावुदाहृतौ । बृंहणं तदुच्यते यद्देहस्य लाघवाय-लाघवोत्पादनाय, भवति ।

आ० र०-बृंहणलङ्घनयोर्लक्षणमाह-बृंहणमिति । यद्देहस्य बृहत्वाय-स्थौल्याय, तद्बृंहणम् । यल्लाघवाय-कार्याय, तल्लङ्घनम् ।

(अष्टाङ्गहृदयम्)

(7 Marks)

2. Write a short essay in Sanskrit on any topic (must contain more than 15 sentences).

(20 Marks)

2.1 आयुर्वेदः

2.2 सुश्रुतसंहिता

2.3 कोविड-१९

2.4 लघुत्रयी

2.5 चरकसंहिता

*****

26.03.2021